

המעשרים קודם גמר מלאכה אינם מחצה על מחצה אלא מיעוט. ועוד, הלא כנגד מיעוט שאינם דורסים יש מיעוט עמי הארץ שאינם מעשרים כלל. גם דוחק לומר ששנוי הדבר במחלוקת התנאים אם יש לתלות במעשרים קודם גמר מלאכה אם לאו, וכדקדוק לשון רש"י 'דקסבר האי תנא יש שמעשרין...' –

הא לא קשיא, כי כאן מדובר על מכירת פירות והלא אסור למכור טבל אלא לצורך (ע' דמאי ה), ואף מוכרי עמי הארץ נזהרים בדבר, ומעשרים קודם מכירתם – לכן מחזיקים את הפירות כמעושרים והלוקח מעשר רק בתורת דמאי ופטור מתרומה גדולה. ועוד נראה שמדובר כשעם הארץ אומר שהם מעושרים, ומאחר שרוב עמי הארץ מעשרים – מחזיקים אותו כנאמן וסומכים על דבריו. אבל משום שגזרו על הדמאי אין סומכים עליהם (עפ"י חזון איש דמאי ז, יג; שביעית א, יז. ובמקום אחר (דמאי א, ג) כתב שאין לפרש שאמר בפירוש, שאם כן פשיטא, שהרי רובם נאמנים).

בתוספתא (מעשרות ב) נחלקו בדבר רבי מאיר וחכמים, ולדברי חכמים מעשר ודאי מפני שעם הארץ אינו מעשר קודם גמר מלאכה. יש אומרים שהלכה כחכמים ולכך השמיט הרמב"ם הלכה זו שמעשר דמאי (עפ"י פאת השלחן טז, יג; אור שמח מעשר ב, ד).

ויש מי שפירש טעמו של רבי מאיר שמעשר דמאי, שסובר מקח קובע בדבר שלא נגמרה מלאכתו, וכיון שהמוכר יודע שמיד במכירתו יקבע למעשר – ודאי עישר (או"ש שם).

פרק חמישי

זדלמא... התם היינו טעמא דארבע וחמש קופות שרי משום שבת דחמירא ולא אתי לזלולי ביה, אבל יום טוב דקיל ואתי לזלולי ביה כלל וכלל (יש שאין גורסים שתי תבות אלו. ע' יש"ש ומהר"ם שיף) לא. אף לפי סברא זו, שבשבת הקלו יותר מיו"ט משום דחמירא, אין תימה במה שלא התירו להשיל פירות אלא ביום טוב ולא בשבת – כי טלטול שלא לצורך נאסר משום הוצאה כדלקמן, והרי ההוצאה עצמה ביו"ט מותרת ובשבת אסורה, לכך הקלו בהשלת פירות ביו"ט מבשבת, אבל דבר שמותר בשבת כגון פינוי קופות [שבגלל אורחים או ביטול בית המדרש לא גזרו משום הוצאה], בזה גזרו ביום טוב יותר מבשבת (עפ"י מהרש"א. וע' מהר"ם שיף).

דף לו

התם הוא בשבת דאסור משום דחמיר אבל יום טוב דקיל שפיר דמי. לעיל לא צדדו בטעם זה להחמיר בגללו בשבת מביו"ט – כי שונה כאן שהטעם לאסור הוא מפני חשש מלאכה של השוואת גומות, על כן מסתבר יותר להחמיר בשבת שאיסורה חמור, משא"כ לעיל שהטעם הוא משום טירחה ומעשה חול, יש צד להחמיר יותר ביום טוב מבשבת כדי שלא יזלזלו ביום טוב (ע"ע לעיל ב:).

נותנין כלי תחת הדלף בשבת – בדלף הראוי. ואם כבר נתן הכלי וירד עליו הדלף, מותר לטלטלו עם המים המאוסים שבו, משום שהתירו לפנות 'גרף של רעי' בשבת כאשר הוא נמצא במקום ששייבת האדם קבועה שם, וכדלהלן. ואמנם לכתחילה אסור ליתן כלי תחת דלף שאינו ראוי, שהרי אין עושים גרף של רעי לכתחילה, ועל כרחו הוא צריך לכתחילה להחליט בדעתו שיהא מונח שם ולא יטלטלנו, ואם כן נמצא שהוא מבטל כלי מדיכנו (עפ"י שו"ע סו"ס"י שלח ומשנ"ב ובאה"ל).

ואולם דעת הטור להתיר אף לכתחילה ליתן כלי תחת הדלף שאינו ראוי – במקום שהאדם נמצא שם והוא מפריע לו, כדן 'גרף של רעי'. (וכן משמע מפסקי הרי"א¹⁰, שמתיר נתינת כלי תחת הדלף משום גרף של רעי). וכתב החיי-אדם שבמקום צורך גדול יש לסמוך על דעה זו. [ויש לשאול על המנהג ליטול מים בבוקר לתוך כלי, והלא המים אינם ראויים לשימוש של כלום, שרוח רעה שורה עליהם, וכן מים אחרונים בסעודה ניטלים על כלי – אפשר משום שסומכים על שיטת הטור. ועוד נראה שאין נחשב 'אינו ראוי' אלא מים שהם מאוסים מצד עצמם או דבר שיש בו איסור מדרבנן להשתמש בו, אבל מי נטילה אין עליהם איסור אלא משום רוח רעה, הלכך אינם בגדר 'אינו ראוי'. (עפ"י באור הלכה סו"י שלה. וע"ע שמירת שבת כהלכתה פרק כב הערה כד)].

לכאורה נראה שהואיל ואף הטינוף עצמו מותר לטלטלו כדי לסלקו כמבואר בגמרא, א"כ אם הדלף עצמו מאוס, למה אין מותר להניח כלי לקלטו הלא אין זה עשיית גרף לכתחילה מאחר והרעי בא לו על כרחו ומותר לו לסלקו, א"כ מסתבר שמותר לו כמו"כ שידלוף לכלי כדי לסלק, כדי שלא יטנף ביתו. ולפי"ז על כרחנו לפרש שהשו"ע מדבר באופן שלולא נתינת הכלי לא יהא כאן התר לטול, וכגון שהדלף יספג באדמה או יצא, ורק בגלל הכלי יש כאן עשיית 'גרף' לכתחילה. ואם כן לענין נטילת ידיים שחרית נראה כיון שבא ליטול ידיו ואם יטול על רצפת ביתו הרי זה כטינוף, שוב ממילא אין איסור ליתן כלי תחתיו אף לדעת החולקים על הטור, שנראה שהכלי עם המים כשהוא מונח במקום שעוברים שם דינו כגרף של רעי [ומים אחרונים בסעודה לכאורה נראה שראויים הם לשימוש, וצ"ע במה שהקשה מהם הבאה"ל].

'דאיתור מבנינא, דחזי למזגא עלייהו'. וכן מובא בשלחן ערוך (שח, יז). וצריך עיון בזמן הזה, הלא סתם לבנים המונחות בחוץ שנשארו מן הבנין, אינן עומדות לישיב ולסעוד עליהן, אם כן הריהן מוקצות (עפ"י שבט הלוי ח"ה מ, ג).

'לא נצרכא אלא לאותן שתי חלות. אותן שתי חלות מוקצות הן?!...'. אף לפי מה שאנו נוקטים 'מוכן לכלבים הוה מוכן לאדם' (לעיל ו:1) – לכאורה יש לחלק בין דבר המוכן מאליו לכלבים ובין דבר שהאדם הקצהו בידיים לאכילת בעלי חיים, כגון חלות דבש (עפ"י חדושי בית מאיר שבת מג).

'ותסברא דרבי שמעון, והא אביי רבא דאמרי תרוייהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות...'. מבואר שאסור לכסות את הכוורת גם אם בכוונתו להגן מפני החמה והגשמים, אם על ידי כך הוא סותם את כולה באופן שהדבורים שבתוכה ניצודים. וכבר עמדו האחרונים מכאן על דברי הרשב"א (בשבת קו) שמותר לנעול דלת הבית הגם שהצבי בתוכו והוא ניצוד מאליו [ואפילו הוא מתכוין לנעול גם את הצבי]; – יש מחלקים שכאן כיון שאפשר לו להגן על הדבש ללא צידת הדבורים, שהרי יכול להשאיר מעט ריוח כדי לצאת, הלכך יש כאן שתי פעולות שאפשר להפרידן, הגנת הכוונת וצידת הדבורים, משא"כ בנעילת דלת ביתו (עפ"י חדושי הגר"ר בנגיס ח"ב יד, ה). ויש אומרים שמדובר שפורס מחצלת קודם בוא החמה או הגשמים, הלכך אין להתיר משום כוונתו להגנה העתידה (עפ"י רב פעלים ח"א או"ח כג).

עוד בבאר שבת הרשב"א ובמסתעף – ע' במובא בשבת קו. וע"ע שבט הלוי ח"ג צו וח"ט צ, כג.

(ע"ב) 'אתא לקמיה דרבה אמר ליה זיל עייליה לפוריך להתם דלהוי כגרף של רעי ואפקיה' – אבל בלאו הכי אין להתיר טלטול הרחיים משום הפסד מרובה. וכן משמע לעיל, שלרבי יצחק אין לטלטל כלי שמלאכתו להתר כדי לכסות על אוריא דליבני – ומשמע שלדברי הכל אסור לטלטל מוקצה מפני

הפסד ממון, ואפילו הפסד מרובה כגון סחורה שיורדים עליה גשמים והיא מתפסדת והולכת (עפ"י שו"ת הרשב"א ח"א תשפד וח"ד רעז – ודלא כבעל התרומות שהתיר להצניע מעות בשבת מפני השלטון). וכן כתב ריא"ז, שפירות האסורים בטלטול אין התר להשילן מגגו אף על פי שמפסידם. ואולם לענין איסור טלטול כלי שמלאכתו להתר שלא לצורך כלל, נראה שבמקום הפסד מרובה לא מסתבר כלל לאסור. כן כתב בספר מנחת שלמה ח"ב לג.

יכשהוא מחזירו נותן בו מים ומחזירו' ואתם מים ראויים לתרנגולים ולבהמה (רי"ד; ריא"ז; רשב"א, מובא במגן אברהם).

ולפי זה במקום שאין מצויים שם בעלי חיים – אין להחזירו. ומשמע בפוסקים שאסור אפילו אם יצטרך אותו כדי להוציא טינף נוסף. [וטעם הדבר, או מפני שלא הותר אלא טלטול גרף של רעי אך לא השתמשות בו, או משום שכעת אינו צריך לו אלא לאחר זמן (ע' מנחת שלמה ח"ב לד)]. ואולם כתב החו"א (מת"י) שאם הגרף בחוץ והוא צריך לו עתה, מותר לנערו וליתן בו מים ולהביאו, וכשאי אפשר בנתינת מים – מביאו ללא מים [ומשמע לכאורה מדבריו שהשתמשות בגרף מותרת]. כתב מגן אברהם שבעודו בידו מותר להחזיר אף בלא מים. והאליה רבה ופרי מגדים מפקפקים בזה (מובא במשנ"ב שח ס"ק קלז)

כל שחייבין עליו משום שבות...' נראה שכך צריך לומר, בחולם – לשון ציווי. (כיו"ב רגילים לומר 'ערוך השלחן' בשורוק, וזהו שיבוש, שאין לכך שום משמעות, אלא קרא לו על שם הפסוק 'ערוך השלחן צפה הצפית...').

לשון 'חייב' באיסור דרבנן [במובן חייב שלא לעשותו כפרש"י, או חייב מכת מרדות] מצאנוהו בכמה מקומות – עתוס' יומא מח ד"ה מדפסיל; זבחים קד ד"ה לא.

'גזרה שמא יצא חוץ לתחום. שמע מינה תחומין דאורייתא...' משמע להדיא שגם ביום טוב שייך איסור תחומין דאורייתא [וכן מוכח מהירושלמי שהובא בתוס' פסחים צג]. ויש לחקור אחר טעם הדבר, כי בשלמא אם ננקוט שאיסור תחומין שייך לשם 'מלאכה' מובן שכלול הוא באיסור עשיית מלאכת עבודה ביום טוב, אבל לפי מה שכתב החתם-סופר (באו"ח קמט) וכן מבואר במרדכי (קדושין תקסה) שאיסור תחומין אינו שייך כלל ל'מלאכה' אלא איסור נפרד הוא, היכן המקור לאיסור זה ביום טוב. ותירץ החתם-סופר: כיון שאיסור תחומין נאמר בפרשת המן, וכל הפרשה מדברת גם על יום טוב שהרי איסור הכנה שנאמר שם כולל גם יום טוב, על כן גם איסור תחומין כולל שבת ויו"ט. ואולם לפי תירוץ אחד בתוס' (בראש המסכת, וכ"ה בעירובין לח:): ירד המן ביום טוב ואיסור הכנה לא נלמד אלא מהכתוב הששי – ששי שהוא חול, אין לנו מקור ללמוד ממנו איסור תחומין ביו"ט, ועל כרחך צריך לומר לשיטתם שתחומין בכלל מלאכה הוא. [ונראה שכן יש להוכיח מדברי הרא"ש בבכורות פ"ג ה]. (עפ"י קהלות יעקב – ביצה כ. וע"ש עירובין טו, ובמובא להלן לט:).

'שמע מינה תחומין דאורייתא – אלא גזרה שמא יחתוך...' לדעת הרמב"ם (שבת כו) וכמה ראשונים, תחום י"ב מיל הכל מודים שהוא מדאורייתא. והם מפרשים קושיית הגמרא כאן שלזה ודאי אין לחוש שמא יצא עם הבהמה חוץ לי"ב מיל, אלא באלפים אמה (= מיל אחד) שהוא מקום קרוב יש לחוש כשאינו הולך ברגליו שמא לא יכוין את התחום, ועל כך שאלו 'שמע מינה תחומין דאורייתא' כלומר תחום אלפים אמה (עפ"י רמב"ן לעיל פרק שלישי. וע"ע שער המלך סוף הלכות שבת).

*

'אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד' –

'מה מתוק לחיך אמרי פה קדוש החסיד הקדוש מוה"ר זושא נ"י שאמר מה שכתבו חז"ל במשנה אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד. ודקדק דתיבת 'בלבד' למה לי, דהוי סגי לומר אלא אוכל נפש – ואמר דחז"ל כווננו לדברי הוזה"ק (ח"ב פח): תא חזי מה בין שבתא לשאר זמנין וחגיגין, דאילו בשאר זמנין וחגיגין אי איהו בלחודיה חדי ולא יהיב לאחרי עליה כתיב וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם אבל בשבתא כו' אבל 'שבתכם' לא כתיב. וזהו אומרם 'אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד' – שיאכל לבדו בלי העני, דבשבת שרי וביו"ט אסור ועונשיה סגי אי לא יהיב לאחרי למחדי' (תורת הרבי ר' זושא' קיט; דברי צדיקים, בסופו).

דף לז

'דאית ליה אשה ובנים'. יש מי שמדייק ממה שאמרו 'אשה ובנים' שאם אין לו אשה, אף על פי שיש לו בנים, מצוה גמורה היא לו לקדש משום מה שאמרו חכמים שאסור לעמוד בלא אשה, ורק כאשר יש לו גם אשה וגם בנים, אין בדבר מצוה גמורה אלא משום 'ולערב אל תנח ירך' כדפרש"י (עפ"י שו"ת 'גליא מסכת' יב).

והקשו על זה משיתת הנמוקי-יוסף שמוכרים ספר תורה כדי לקיים מצות 'ולערב אל תנח...', ואילו משום המצוה שלא יעמוד ללא אשה אין מוכרים – הרי שמצות 'ולערב' חמורה יותר מהענין שלא להיות ללא אשה.

ויש מי שמפרש מה שאמרו 'דאית ליה אשה ובנים' היינו אשה או בנים, שאם יש לו אחד מאלו שוב אין בדבר מצוה גמורה.

בספר פרי יצחק הקשה מה נפשך; אם מדובר שיש לו אשה שהיא יכולה לילד, הלא אפילו סרך מצוה אין לו לישא אשה אחרת, ואם כשאינה בת בנים, הלא חיוב גמור הוא לשאת אם אין לו בנים. ולא הבנתי מדוע אין סרך מצוה מדינא דגמרא גם כאשר אשתו בת בנים, שהרי מרבה בישוב העולם, ואם כי מצד אחר אין זו הנהגה ראויה וגם החכמים נמנעו מליקח שתי נשים כרגיל, מ"מ אם עשה כן יש בנישואין אלו סרך מצוה להחשב 'רשות', וכגון יבום וחליצה שלא בגדול האחים, אף שלא עשה כפי שראוי לעשות, מ"מ צד מצוה יש בדבר.

ויש מי שכתב שאם אין לו אשה אלא בנים הרי זו מצוה גמורה משום 'ולערב אל תנח ירך' ולא היה קורא לזה התנא 'רשות', ולכן אמרו שיש לו אשה ובנים שאז אין מצוה גמורה משום 'ולערב' גם אם אשתו הנוכחית אינה בת בנים, כי לא חייבו חכמים לישא אשה על אשתו ולהכניס צרה לביתו [ולכן לא מצינו לחז"ל שנשאו נשים על נשותיהן לעת זקנותן משום 'לערב אל תנח ירך' – ובהכרח הטעם הוא שכשיש לו אשה שוב אין מצוה גמורה, ואף שמ"מ יש קצת מצוה, אך משום סיבה קלה נדחה זה] (עפ"י שו"ת פרי יצחק ח"א מא).

'לא חולצין ולא מיבמין... גזרה שמא יכתוב'. העירו מפרשים, הלא לייבם אסור מטעם אחר, שאף במועד אין נושאים נשים משום שהיא שמחה לו. ויש מתרצים שהוצרכו לומר משום ליל יום טוב ראשון או משום ראש השנה שאין מצוה שמחה נוהגת אז (עפ"י טורי אבן חגיגה ח: ומובא ברש"י. ע"ש. וכבר נחלקו אחרונים אודות מצוה שמחה בליל יו"ט ראשון. ע' במובא בפסחים עא).

פרק חמישי; דפים לה – לו

- עג. א. פירות השטוחים על הגג, וגשמים ממשמשים ובאים – האם מותר להורידם הביתה בשבת וביום טוב?
ב. האם מותר לכסות פירות, כדי יין ושמן ולבנים, על ידי כלים – להגנה מפני הדלף?
ג. האם נותנים כלי תחת הדלף בשבת?
ד. האם מותר לטלטל רחיים בשבת מפני הגשמים הדולפים, שלא יתמוססו מהם?
ה. גרף של רעי ועביט של מי רגלים, האם מותר להוציאם ולהחזירם? ומה דין טלטול הטינוף בעצמו?
א. משילים פירות (המותרים בטלטול. ריא"ז) דרך ארובה ביום טוב מפני הגשמים הממשמשים, מפני הפסד הפירות. אבל לא בשבת – משום טירחה.
[מבואר במסקנת הגמרא להלן (לו.), שלבית שמאי אסור ליטול הפירות ביום טוב מהגג שלא לצורך אכילה].
אמר רב נחמן: לא שנו אלא באותו הגג אבל מגג לגג לא (כגון שאין בגג זה ארובה ורוצה להשילם מארובה שבגג הסמוך. רי"ד). ותניא נמי הכי. ואפילו בשגגותיהם שוים ואין שם טורח עליה וירידה (ובירושלמי מתיר בגגות שוים. מובא ברי"ד).
ועוד שנו בברייתא: לא ישלשלם בחבל בחלונות ולא יורידם בסולמות (על כתפו, קופה קופה. רי"ד). לא התירו אלא להשליך בארובה לדירתו שאין שם טרחה של הגבהה והשלכה.
נראה שאם חפץ באכילת הפירות, רשאי להורידם דרך חלונות וסולמות. לא דנו בסוגיא אלא כשאינו צריך להם וטורח רק בשביל הצלתם (עפ"י הדושים ובאורים, ע"ש).
עד כמה התירו להשיל? רבי זירא אמר רבי אסי (אמר רבי יוחנן): עד ארבע וחמש קופות. ושאלו על כך, שמא לא התירו אלא בפחות או שמא התירו אף ביותר משום הפסד. וכן נסתפקו האם התירו לגמור את האוצר, או צריך לשייר מעט, פן יבוא להשוות גומות. תיקו.
הרי"ף השמיט אותם הספקות. והרו"ה כתב שיש לנקוט להלכה להשוות כל דיני השלת פירות לפינוי קופות בשבת, ואין התר אלא עד ארבע וחמש קופות, וצריך לשייר מעט. ואולם הסכמת הפוסקים (עפ"י הרי"ף הרמב"ם והשו"ע שהשמיטו) שנוקטים לקולא בבעיות הלכך מותר לפנות כמות מרובה ועד הרצפה. (עפ"י מהרש"ל; מג"א וא"ר ומשנ"ב תקכא).

דיני פינוי קופות תבואה או תבן – נתבאר בשבת קכו-קכז.

- ב. מכסים פירות בכלים מפני הדלף, וכן כדי יין וכדי שמן [אעפ"י שאין הפסדם מרובה אם ימתין עד שתחשך] – ביום טוב ובשבת (כן הסיק הרא"ש, דלא כמשמעות לשון רש"י).
אבנים המסודרות לבנין שאסורות בטלטול לרבי יהודה, וכן כדי יין ושמן [או פירות] של טבל; לעולא – מותר לכסותם. לרבי יצחק – אסור, שסובר אין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל.
להלכה, כלי ניטל לצורך דבר שאינו ניטל (ע' בפרטות בשבת מג).

דיני טלטול בכורות דבורים – בשבת מג.

- ג. תנן, נותנים כלי תחת הדלף בשבת. ולרבי יצחק העמידו בגמרא בדלף הראוי (– צלול, שאפשר להשקות לבהמה), אבל אם אינו ראוי – אסור לטלטל כלי לצורך דבר שאינו ניטל.

נתמלא הכלי – שופך ושונה ואינו נמנע (ואפילו בשאינו צלול מותר, כדין גרף של רעי. תוס').
אף על פי שאין הלכה כרבי יצחק כאמור, לדעת הרמב"ם ושאר פוסקים אין ליתן כלי תחת
הדלף שאינו ראוי, משום שבכך הוא מבטל כלי מהיכנו. ואילו דעת הטור להתיר [וכדין 'גרף
של רעי' שמוטר לטלטלו]. ויש לסמוך על כך לצורך גדול (עפ"י חיי אדם; באור הלכה סו"י שלה).

ד. רבה התיר לאביי לסלק הרהיים המתקלקלים מהגשמים, על ידי שיכניס מטתו לשם ואז יהיו הרהיים
מאוסות עליו כשהם מונחים לפני מטתו, ומוציאם כדין 'גרף של רעי'. (ואין זה בכלל עשיית גרף של רעי
לכתחילה, כיון שהגשמים כבר מזלפים והדבר נמצא במקום שמקפיד עליו, או משום הפסד הרהיים מותר
(עפ"י תוס', שו"ת הרא"ש כב, ח), וגם אין עושה אותו בידים ומתכוין לכך. ריא"ז).

ה. אמר שמואל: גרף של רעי ועביט של מימי רגלים – מותר להוציאם לאשפה. וכשהוא מחזירו – נותן בו
מים (הראויים לבהמה. ראשונים) ומחזירו.

א. כתב מגן אברהם: בעודו בידו מותר להחזיר אף בלא מים. וא"ר ופמ"ג מפקפקים בזה.
ב. יש מתירים להחזירו עם מים אפילו כשאינו צריך לגרף פעם נוספת. ויש מחמירים בזה. והכריע
האליה-רבה שאם הוא במקום המשתמר אין להחזירו ללא צורך (עפ"י משנ"ב. ובחז"א (מה"י) כתב
שגם לדעת המתיר לא הותר להחזיר אלא שלא יגנב, ומחזירו בקרן זוית בחצר).
אפשר שאם נצרך לגרף כדי להיפנות עליו, מותר להחזירו גם אם אין לו מים ליתן עליו,
משום כבוד הבריות (עפ"י משנ"ב ושעה"צ שה, לה).

כשאי אפשר באופן אחר, כתב החזון-איש (מה"י) להוכיח שמוטר להחזיר ללא מים.
ג. אפשר שגרף של מתכת שונה משל חרס ומותר להחזירו בלא מים, כי מועיל לו רחיצה (עפ"י
חזון איש מה"י). וע' בחדושים-ובאורים שכמדומה נוהגים הטר בטלטול כלים שהתינוקות נפנים בהם. ואולי
משום שאינם של חרס, אינם בדין 'גרף'.

מסקנת הגמרא שאפילו הרעי עצמו מותר להוציא, כמעשה באותו עכבר שנמצא בין הבשמים של רב
אשי, והורה לתופשו בזנבו ולסלקו.

א. הגדרת הדברים הכלולים ב'גרף של רעי', אין שייך ליתן בה שיעור קבוע כי תלוי הדבר לפי
האדם ולפי צורת הנחת הלכלוך, אם בפיזור או במכונס וכד'. ואם הוא אסטניס מותר אפילו
אינו מאוס כל כך לשאר אנשים (עפ"י אגרות משה או"ח ח"ה כא, ב).
ב. אם יכול להימנע בעצמו מטלטול הגרף שיכול לטלטל על ידי נכרי – נכון לעשות כן, כדברי
ערוך השלחן. אך אין לבקש מילד קטן לטלטלו כי יש לחוש שיסבור הקטן שמוטר לו לטלטל
מוקצה (אג"מ שם כא, ט – ונטה מדברי ערוה"ש שלא חילק בין קטן לנכרי).

דפים לו – לז

עד. אלו דברים מנויים במשנתנו, האסורים בשבת וביום טוב משום 'שבות', ואף דברים שהם משום 'רשות' ומשום
'מצוה'?

דברים האסורים משום 'שבות'; יש שאין בהם לחלוח מצוה ואסורים, ויש דברים שהם קצת מצוה ויש שהם
מצוה גמורה ואעפ"כ אסורים חכמים, בין בשבת בין ביום טוב; –